

переводі дійсного формату друкованого аркуша карти на електронний. Таким чином невірний підхід до підбіру розміру шрифту тягне за собою редагування та, як наслідок, втрати часу для подання документу на затвердження, погодження, або здачу в архів.

Таким чином, виникає необхідність проведення аналізу та приведення до єдиного зразку бойових (формалізованих) документів, документів таємного та нетаємного діловодства, які відпрацьовуються в підрозділах збройних формувань України.

УДК 351.861

Неклонський І. М., кандидат військових наук, старший викладач кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт навчально-наукового інституту цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України (м.Черкаси)

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ

В умовах воєнних дій виконання завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях, що зазнали обстрілів, організовуються органами управління та підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) з урахуванням особливостей оперативної обстановки на місці події та вимог розділу IV Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби (ОРС ЦЗ), затвердженого наказом МВС України від 26.04.2018 № 340, і Рекомендацій про особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії, затверджених наказом ДСНС від 02.04.2024 № 375. Крім того, в умовах постійних повітряних ударів пріоритетом стає ліквідація наслідків руйнування будівель та споруд. Це вимагає уніфікованого підходу щодо впровадження міжнародних норм проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт (за системою ООН INSARAG, Європейського Союзу). Організація дій в такому випадку регламентована Методичними рекомендаціями з ліквідації наслідків руйнування будівель та споруд із застосуванням аварійно-рятувальної (інженерної) техніки спеціального призначення та обладнання, затвердженими наказом ДСНС від 27.08.2025 № 1065.

Аналіз вимог відповідних документів та досвіду практичної реалізації вказує на характерні особливості тактики застосування сил цивільного захисту, які потребують певного переосмислення.

Органи управління та підрозділи ДСНС виконують завдання за призначенням у населених пунктах та/або на територіях, що потрапляють у зону обстрілів, із дотриманням особовим складом додаткових заходів безпеки та з урахуванням ситуації, що склалася на місці обстрілів. Виконання завдань

супроводжуються високим психологічним і фізичним навантаженням, підвищеним ризиком для життя і здоров'я рятувальників.

На посадових осіб органів управління ДСНС і керівників підрозділів покладені обов'язки постійного моніторингу повітряного простору на території України та взаємодії з представниками підрозділів Збройних Сил України, Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, штабів зон (районів) територіальної оборони, місцевими органами виконавчої влади. При чому відповідні заходи мають реалізовуватись протягом всього періоду реагування й ліквідації наслідків обстрілів. Таким чином, органам управління необхідно налагоджувати постійний взаємозв'язок. В практичній площині це вимагає перейти від вимог керівних документів, які, як правило, мають декларативний характер, до конкретних практичних заходів. Тобто напрацьовувати реальний алгоритм взаємодії.

Реагування підрозділів ДСНС (як і інших сил цивільного захисту) здійснюють за певною процедурою за погодженням з уповноваженими представниками військових органів управління. Тобто в будь-якому випадку рятувальні підрозділи не можуть залучатись без дозволу військової адміністрації, рішення якої залежить від оперативної обстановки і певної інформації, наданої спеціальними службами. При чому, для оцінки обстановки та прийняття першочергових заходів реагування після обстрілу першочергово до місця обстрілу, в залежності від безпекової ситуації, може виїжджати одне відділення на пожежно-рятувальному автомобілі, хоча основним тактичним підрозділом вважається два відділення. Для безпечного пересування техніки, як правило, вибираються дороги з твердим покриттям. Пересування техніки ґрунтовими та лісовими дорогами здійснюється, за необхідності, в супроводі піротехнічних розрахунків ДСНС, підрозділів вибухотехнічної служби Національної поліції України або інженерно-саперних підрозділів Збройних Сил України з урахуванням мінної небезпеки. Все це, в першу чергу, впливає на оперативність і тривалість періоду ліквідації.

Після прибуття підрозділу ДСНС до місця обстрілу призначається особа, яка здійснює моніторинг повітряного простору. Під час проведення розвідки додатково визначають: безпечні місця для розміщення пожежно-рятувальної (аварійно-рятувальної) техніки; шляхи евакуації та можливі місця для укриття особового складу на випадок повторного обстрілу; наявність вибухо-небезпечних предметів тощо. Таким чином, маємо ситуацію, коли на першому етапі процесу ліквідації чисельність особового складу зменшується, а обсяг завдань збільшується.

Крім того, під час виконання завдань за призначенням, потрапляючи під обстріл, керівник підрозділу ДСНС має вжити заходів щодо негайного виїзду підрозділу із зони обстрілу в безпечне місце (на відкритій території – не ближче 500 м від зони обстрілу), а у разі неможливості організувати укриття особового складу і техніки на місцевості. Тобто виконання основного завдання має певний ймовірнісний характер, що потребує прийняття рішення в умовах невизначеності.

Таким чином, досвід і особливості застосування сил цивільного захисту у воєнних умовах потребують системного аналізу у післявоєнний період. Аналіз проведений зараз, показує необхідність переосмислення форм і змісту документів із взаємодії, процедур обміну інформацією, внесення окремих коректив в методологію визначення тактичних можливостей підрозділів ОРС ЦЗ. З точки зору наукового супроводу перспективним є напрямок моделювання прийняття рішення в умовах невизначеності.

УДК 355.4

Немеришин В. М., викладач кафедри забезпечення державної безпеки навчально-наукового інституту забезпечення державної безпеки Національної академії Національної гвардії України (м. Харків), майор

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ З КОНВОЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З УСТАНОВАМИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Так, питання організації взаємодії підрозділів з конвоювання Національної гвардії України з установами виконання покарань є комплексним та ґрунтується на безперервній роботі щодо обміну інформацією. Основна мета — забезпечити безпеку, законність та координацію під час конвоювання засуджених та тримання під вартою засуджених та/або осіб позбавлених волі.

Ключовим аспектом та механізмом такої взаємодії є нормативно-правова база, яка регулюється законами України, правилами внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, інструкціями та наказами МВС України, Державної кримінально-виконавчої служби України та командування НГУ, а також спільними наказами/розпорядженнями, які регламентують деталі співпраці.

Основні завдання підрозділів з конвоювання є безпечна доставка засуджених та тримання під вартою осіб між УВП, судами, слідчими ізоляторами, лікарнями тощо, фізична охорона осіб під час транспортування та в пунктах тимчасового розміщення, попередження втеч, нападів на варти з конвоювання та інших надзвичайних подій та забезпечення режимних вимог під час переміщення.

А в свою чергу основними завданнями установ виконання покарань (колонії, СІЗО) є своєчасна підготовка та передача осіб для конвоювання з усією необхідною документацією, надання приміщень для тимчасового розміщення засуджених та/або осіб позбавлених волі на своїй території (камери прийому-передачі), забезпечення взаємодії з адміністрацією установи щодо режиму, санітарних норм, харчування та спільний огляд транспортних засобів, приміщень та особистих речей засуджених та/або осіб позбавлених волі при передачі/прийомі.

Механізми організації взаємодії ґрунтуються на : планування та координування (щоденне/тижневе планування: УВП подають заявки на конвоювання до відповідного підрозділу з конвоювання НГУ.), призначення відповідальних осіб, обмін інформацією (обов'язковий обмін оперативною інформацією про особливості засуджених та/або осіб позбавлених волі (агресія, ризику втечі, стан здоров'я, можливі зв'язки зі злочинним середовищем)),